

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

3.Bhar.203/2021/5. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Budapesten, 2022. január 26. napján tartott tanácsülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 ellen indult büntetőügyben a védő másodfellebbezését elbírálva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. május 13. napján kelt 25.Bf.10.806/2020/12. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt1 vádlottat – a másodfokú bíróság által helybenhagyott egy rendbeli csalás büntette [Btk.373.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentő rendelkezés egyidejű mellőzésével – az ellene csalás büntette [1978. évi IV. törvény 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja] miatt emelt vád alól felmenti.

pótmagánvádló1 pótmagánvádló polgári jogi igényének érvényesítését teljes egészében egyéb törvényes útra utasítja.

Az illetékfizetésre kötelező rendelkezést mellőzi.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

[1] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság pótmagánvádló1 pótmagánvádló által benyújtott vádindítvány alapján eljárva 2020. szeptember 25. napján kihirdetett 3.B.II.1038/2020/3. számú ítéletében Terhelt1 vádlottat az ellene a 2 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette és a Btk. 372. § (1) bekezdésbe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette miatt emelt vád alól - bűncselekmény hiányában - felmentette. Kötelezte pótmagánvádló1

pótmagánvádlót az eljárás során felmerült 413.480.- forint bünygyi költség állam részére történő megfizetésére.

[2] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 3.B.II.1038/2020/3. számú ítéletét a vádlott és védője tudomásul vette, azzal szemben pótmagánvádlól pótmagánvádló jelentett be fellebbezést az ítélet megváltoztatása és a vádlott bűnösségének megállapítása végett.

[3] A fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. május 13. napján megtartott tanácsülésen meghozott 25.Bf.10.806/2020/12. számú ítéletével a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a 2020. szeptember 25. napján kihirdetett 3.B.II.1038/2020/3 számú ítéletét a tényállás kiegészítése mellett megváltoztatta, és Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki csalás bűntettében [Btk. 373 § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pontja], ezért őt 300 napi tétel, napi tételenként 10.000 Ft, összesen 3.000.000 Ft pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetére annak átváltoztatásáról, továbbá kötelezte a vádlottat a jogerős ítélet kézbesítésétől számított 15 napon belül 4.533.333 Ft megfizetésére pótmagánvádlól magánfél részére kártérítés címén, az állam részére pedig 272.000 Ft eljárási illeték lerovására. A magánfél ezt meghaladó polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította. Feltüntette a vádlott megváltozott lakcímét, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[4] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 25.Bf.10.806/2020/12. számú ítélete ellen a védő jelentett be másodfellebbezést a vádlott felmentése érdekében.

[5] Fellebbezése írásbeli indokolásában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a 3. pontban rögzített tényállást ugyan kiegészítette, amely így egy sokkal pontosabb és részletesebb tényállást eredményezett az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláshoz képest, azonban a tényállás így is hiányos és iratellenes megállapításokat tartalmaz, ami megalapozatlansághoz vezet. A 3. pontban ugyanis nem szerepel az a tény, hogy a vádlott 2009. december 28. napján abból a célból jelent meg a bankfiókban, hogy előre bejelentse a devizában, illetve forintban történő készpénzfelvételi igényét, melynek okán a betétet feltörette ugyanezen időpontban. Álláspontja szerint az elsőfokú eljárás során meghallgatott tanúk vallomásai, a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alátámasztják a vádlott azon vallomását, hogy nem volt tudomása arról, hogy a forint pénznemben történő készpénzfelvételt úgy teszi lehetővé a bank, hogy betét/értékpapírszámlára konvertál. A vádlott állítása szerint nem kívánt értékpapír ügyletet végezni, célja az volt, hogy forintban tudjon készpénzt felvenni, nem tudott arról, hogy édesapja rendelkezik ilyen típusú számlával. Az okirati bizonyítékok közül álláspontja alátámasztására megjelölte a konverzióra vonatkozó devizaátutalási megbízást, amit a banki alkalmazott töltött ki, ő írta le a 24 számból álló számlaszámot, amin nem szerepel az, hogy milyen típusú számlára történik a konverzió, erről a vádlott szóban sem kapott tájékoztatást. Hivatkozott továbbá a pénztári bizonylat elnevezésű másik okirati bizonyítékra, amelyen szintén nem szerepel, hogy milyen típusú számláról történt meg a kifizetés. tanú5 tanú a tárgyaláson (3.B.II.1877/2016/67. sz. jegyzőkönyv) elmondta, hogy előfordul az, hogyha az ügyfél devizakonverziót kér, akkor nem folyószámlára, hanem tévedésből értékpapír számlára konvertálják a pénzt, és a kifizetés onnan történik.

[6] Ugyancsak nem szerepel a tényállásban, hogy a vádlott 2009. december 28. és 30. napján a „Kedvezményezettek bejelentése a számlatulajdonos valamennyi bankszámlájára és betétjére vonatkozóan” elnevezésű banki irat birtokában és tartalmának ismeretében járt el, amely a vádlottnak és testvérének – személy4nak – édesapja minden számlája felett rendelkezési jogot biztosított, ezen felül minden számlája vonatkozásában haláleseti kedvezményezettek is voltak. Az említett irat – amely 2009. július 2-án kelt – apróbetűs része sem tartalmazott olyan megkötést, vagy korlátozást, amelyből az derülne ki, hogy a befektetési vagy értékpapírszámla kivétel lenne a haláleseti kedvezményezetti jelölés alól (ezt a tájékoztatást csak a későbbi adatlapok tartalmazzák). E körben hivatkozott tanú6 (3.B.II.1877/2016/53. sz. jegyzőkönyv) és tanú5 tanúk vallomására.

[7] A rendelkezésre álló bizonyítékok alátámasztják azt, hogy a vádlott tévedésben volt, ő abban a hiszemben volt, hogy az örökhagyó minden bankszámlája vonatkozásában haláleseti kedvezményezett, így a bankszámlákon lévő összegek kizárólag őt és személy4t illetik meg. Tévedése ténybeli, és ezen feltevése alapos oka volt, ezáltal arról sem tudott, hogy az általa felvett 13.600.000 forintot a hagyatéki eljárásban bármikor be kellene jelentenie.

[8] Hivatkozása szerint a vádlott nem tudta megtéveszteni, illetve tévedésben tartani a közjegyzőt sem olyan ténnyel, amiről ő maga sem tudott – azaz azt, hogy a haláleseti kedvezményezetti jelölés az értékpapírszámláról történt készpénzfelvételre nem vonatkozhat – így abból a tényből, hogy nem jelentette be a közjegyzőnek a 13.600.000 Ft felvételét nem lehet arra következtetni, hogy szándéka a jogtalan haszonszerzésre irányult volna.

[9] A csalás célzatos cselekmény, csak egyenes szándékkal követhető el, így vizsgálni kell a vádlott tudattartalmát is. Az ügyben eljáró bíróságok nem indokolták, hogy milyen okból vetették el a vádlott védekezését.

[10] A bírósági anyag része a hagyatéki eljárásban keletkezett összes okirat, amelyből kiderül, hogy a közjegyző hivatalból kereste meg a számlavezető pénzügyintézeteket a hagyatéki eljárás során, akik felvilágosítást adtak részére a bankszámlák adatairól és az azon történt tranzakciókról. Erre figyelemmel a közjegyzőnek legkésőbb 2011. októberében már tudomása volt a bankszámlákon lévő minden tranzakcióról, így a 13.600.000 Ft felvételének körülményeiről is. Ennek igazolására a védő hivatkozott a bank2 által a közjegyző részére megküldött 2011. szeptember 13. napján kelt válaszlévre, amelynek mellékletét képezték a 2009. november 1. és 2011. augusztus 31. napja közötti időintervallumra vonatkozó hiteles banki tranzakciós listák. Ugyancsak hivatkozott a 2011. december 15. napján adott banki válaszlévre, amely azt tartalmazza, hogy 2009. december 28-án 45.000 GBP az értékpapír (befektetési kártya) lett forintosítva és innen került kifizetésre Terhelt1 a számla felett rendelkező személy, illetve kedvezményezett részére. A – helyesen – 2011. december 15-i hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv azt tanúsítja, hogy a vádlott képviseletében eljáró védő1 ügyvéd arról nyilatkozott, hogy a bank2-nál vezetett számlák vonatkozásában az örökhagyó haláleseti kedvezményezettet nevezett meg, így az azon lévő pénzeszegek nem tartoznak a hagyatékbba, továbbá nem ismerik el ezekre az összegekre az örökösök osztályra bocsátási kötelezettségét.

[11] Mindezekből pedig az következik, hogy a másodfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint a hagyatékátadó végzésben (amely 2012. január 12. napján kelt és 2012. április 19-én jogerős) azért nem tudott a közjegyző rendelkezni a 13.600.000 forintról, mert a vádlott azt eltitkolta, és ezzel tévedésben tartotta a közjegyzőt – iratellenes megállapítás. A közjegyző nem a vádlotti magatartás miatt nem rendelkezett erről az összegről, hanem egyéb, a vádlott magatartásától független ok miatt. Ezért a pótmagánvádlónál bekövetkezett kár nem a vádlott tévedésben tartó magatartásával áll okozati összefüggésben. Ha nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a sértett pótmagánvádlónál bekövetkezett kár a vádlott szándékos, tévedésben tartó magatartásának az eredménye, akkor annak eldöntése, hogy a vádlott által felvett pénzeszköz jogi sorsa hogyan alakul, polgári bíróság feladata.

[12] Mindezek alapján e tényállási pont tekintetében a büntethetőséget kizáró ok, a Btk. 20. § (1) bekezdésében meghatározott tévedés állapítható meg, továbbá hiányzik az okozati összefüggés, mint további tényállási elem, ezért a másodfokú bíróság döntésének megváltoztatását, és a vádlott csalás büntettének vádja alóli felmentését indítványozta.

[13] A bejelentett másodfellebbezés alapos.

[14] A Fővárosi Ítéltábla elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a bejelentett másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárás lefolytatásának van-e helye a Be. rendelkezései szerint.

[15] A Be. 615. § (1) bekezdés értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén.

[16] A Be. 615. § (2) bekezdés szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,

c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[17] Az adott ügyben a másodfokú bíróság a 3. tényállási pont vonatkozásában a vádlott bűnösségét megállapította, e tényállásban meghatározott bűncselekmény vádja alól viszont az elsőfokú bíróság a vádlottat felmentette, így a Be. 615. § (2) bekezdés a) pontnak megfelelően e tényállás vonatkozásában a bűnösség körében ellentétes döntést hozott.

[18] A bejelentett másodfellebbezések a hatályos eljárásjogi rendelkezések szerint is joghatályosak, megfelelnek a Be. 615. § (3) bekezdés rendelkezésének, mely szerint a fellebbezés sérelmezheti

a) az ellentétes döntést, illetve

b) kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésben meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[19] A felülbírálat terjedelme is igazodik a fellebbezéshez: a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpont és b) pont értelmében a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatára eredményezett, és az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[20] A bűnösség kérdésében a 3. tényállási pontot érintően az ellentétes első- és másodfokú döntésre figyelemmel a harmadfokú felülbírálat kiterjedt az ellentétes döntéssel összefüggő tényállásrészek megalapozottságának, a bűnösségre vont következtetés okszerűségére, a bűncselekmény minősítésére, az indokolás helyességének, illetve az ellentétes döntéssel összefüggő rendelkezéseknek és részeknek, így a kiszabott büntetésnek, valamint az első- és másodfokú eljárásbeli abszolút eljárási szabálysértéseknek a vizsgálatára, továbbá a Be. 618. § (2) bekezdés alapján a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben is.

[21] Itt szükséges utalni arra, hogy a harmadfokú felülbírálat a bejelentett másodfellebbezés alapján az 1. tényállási pontban írt tényállásrész megalapozottságának vizsgálatára is szükségszerűen kiterjedt azon okból kifolyólag, hogy bár az első és másodfokú bíróság külön tényállási pontokban rögzítette a cselekményeket, az 1. és a 3. pontban rögzített cselekmények bűncselekményegységet képeznek. A vád ugyanis e körben ugyanazon passzív alany vonatkozásában, azonos sértett sérelmére, ugyanazon közjegyző eljárásban elkövetett ugyanolyan bűncselekményt rótt a vádlott terhére, mégpedig azt, hogy Terhelt1 vádlott jogtalan haszonszerzés végett Terhelt1 András 2009. december 30. napján bekövetkezett halálát követő hagyatéki eljárásban a hagyaték tárgyát képező vagyontárgyakat és készpénzt, illetőleg az általa az örökhagyó halálát követően annak értékpapírszámlájáról felvett készpénzt az eljárást folytató közjegyző elől eltitkolta és ezzel a pótmagánvádlónak kárt okozott. E cselekmények vonatkozásában tehát a személyi és tárgyi összefüggés, a szoros tér- és időbeli kapcsolat, az azonos törvényi tényállás megvalósítása – mint a természetes egység feltételei (BH2018. 163., BH2020. 28.) – megállapíthatók, ezért a felülbírálat a 3. tényállásban meghatározott cselekményen túl az 1. tényállásban rögzített cselekményre is kiterjedt. Annak akadályát az 1. pontban meghatározott részcsselekmény vonatkozásában – szemben a 2. pontban rögzített cselekményekkel – a Be. 618. § (4) bekezdésben írt rendelkezés sem képezhette.

[22] A fentiekben részletezett felülbírálat eredményeképpen a harmadfokú bíróság az alábbi megállapításokat teszi.

[23] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a Be. 607. § (1) bekezdésben, valamint a Be. 567. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a Be. 608. § (1) bekezdésben meghatározott abszolút eljárési szabálysértések nélkül folytatta le, ilyenre a fellebbezés sem hivatkozott.

[24] Rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság a részletes, minden körülményre kiterjedő bizonyítási eljárást az eljárási szabályokat betartva, kellő alaposággal és körültekintéssel folytatta le. A vád tárgyává tett bűncselekmény elbírálásához szükséges összes fellelhető bizonyítékot beszerezte, ügyfelderítési kötelezettségnek eleget tett, ennek során ellenőrizte a terhelt védekezését, megidézett valamennyi tanút, akik kihallgatásának eredményeként az ügy eldöntése körében releváns adatok beszerzése volt várható. Feltárta azokat a körülményeket, amelyeket az ügy megítélése szempontjából lényegesnek tartott, vizsgálta mindazokat a körülményeket, melyek a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából jelentősek voltak, ezen belül azokat is, amelyeket az ügy súlyának megítéléséhez, az alkalmazandó jogkövetkezmény meghatározásához nélkülözhetetlenek.

[25] A Be. 619. § (1) és (3) bekezdés értelmében a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan. Ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást hivatalból kiegészíti, illetve helyesbíti.

[26] Az ítéltábla álláspontja szerint a másodfokú bíróság

[27] - helyesen járt el, amikor a Be. 592. § (2) bekezdés a) pont alapján a részben megalapozatlan - elsődlegesen hiányos - 1. pontban meghatározott ítéleti tényállást a Be. 593. § (1) bekezdés c) pont alapján kiegészítette, illetve helyesbítette az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján, a tényállás e körben megalapozott, a döntés indokai helytállóak.

[28] - ítélete a 3. tényállási pont tekintetében azonban a Be. 592. § (1) bekezdés a), c) és d) pontja alapján részben megalapozatlan, mert a tényállást hiányosan állapította meg, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, illetve a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[29] Erre figyelemmel a harmadfokú bíróság a Be. 619. § (3) bekezdés alapján a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállást annak 3. pontja esetében kiegészítette, helyesbítette, illetve a helytelen ténybeli következtetést kiküszöbölte és az alábbiak szerint állapította meg:

[30] – a tényállás elsőfokú ítélet [11] bekezdésében írt – a másodfokú bíróság által nem érintett – első mondatát kiegészíti és akként rögzíti, hogy: Terhelt1 András több bankszámlával rendelkezett a bank1-nél és valamennyi bankszámlája vonatkozásában – ideértve bankszámlaszám1 számú GBP devizanemű számlát is – a vádlottat és testvérét, személy4t rendelkezésre jogosult személyként, illetve haláleseti kedvezményezettként jelölte meg.

[31] - A másodfokú ítélet [16] pontjában rögzített tényállás első, második és harmadik mondatát kiegészíti, pontosítja és a következők szerint rögzíti: A vádlott 2009. december 28-án a pénzintézet cím10. szám alatti fiókjában megjelent abból a célból, hogy előre bejelentse a devizában, illetve forintban történő, 2.000.000 forintot meghaladó készpénzfelvételi igényét. Ennek okán édesapja bankszámlaszám1 számú GBP devizanemű számláján lévő 85.833,39 GBP összegű betétet mint a számla fellett rendelkezésre jogosult, feltörette. Még ezen a napon 1.000.000 forintot készpénzben felvett, 45.000 GBP-nak megfelelő összegre 302,40 forintos egyedi árfolyammal – mely egyedi árfolyam visszaigazolása a bank2 részéről 2009. december 28-án megtörtént, és azt a vádlott is elfogadta – sürgős konverzióként devizaátutalási megbízást adott édesapja bankszámlaszám2 számú számlájára azzal, hogy az összeget készpénzben kívánja felvenni a banki szabályzatnak megfelelően két nap múlva. Ugyancsak készpénzben kívánta felvenni a betétben fennmaradó GBP-t is. A vádlott 2009. december 30. napján 10:50 órakor – Terhelt1 András 2009. december 30. napján 7:00 óra és 7:30 óra között bekövetkezett halálát követően – GBP-ban és HUF-ban az előre bejelentett összegű készpénzt felvette anélkül, hogy tisztában lett volna a forintfelvétellel érintett számla értékpapírszámla jellegével és azzal, hogy az örökhatározó valamennyi számlájára vonatkozó haláleseti kedvezményezetti megjelölése e számlára nem vonatkozhat.

[32] - A másodfokú ítélet [16] pontjában rögzített tényállás negyedik mondatát helyesbíti és akként rögzíti, hogy: A vádlott az általa felvett 13.600.000 forintot a néhai Terhelt1 András örökhatározó hagyatéki leltárába nem vezette be, mert továbbra sem volt tudomása arról, hogy a halálesetre vonatkozó kedvezményezetti megjelölés nem vonatkozik a készpénzfelvétellel a konverzió okán érintett, édesapja bank2nél vezetett bankszámlaszám2 számú értékpapír/betéti kártya letéti számlájára.

[33] - A másodfokú ítélet [16] pontjában rögzített tényállás ötödik és hatodik mondatát mellőzi, helyükbe a következő mondatot illeszti: személy3 közjegyző – akit a bank a megküldött iratok útján tájékoztatott a 13.600.000 Ft felvételéről, a forintfelvétellel érintett számla jellegéről valamint arról, hogy az értékpapírszámla tekintetében haláleseti kedvezményezetti rendelkezés nem adható – a 2012. január 12. napján kelt 11075/Ü/562/2010/88. számú ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzésével az örökség átadásáról ezen összeg figyelmen kívül hagyásával rendelkezett.

[34] - Ezt meghaladóan a tényállást kiegészíti azzal, hogy: A kölcsönös fellebbezésekkel ez okból is támadott ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzést a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2012. április 19. napján kelt 57.Pkfv.632.445/2012/2. számú végzésével helybenhagyta. Közjegyző1 közjegyző a 2013. október 24. napján kelt és 2013. november 13. napján jogerős 11075/Ü/562/2010/208. számú végzésével megállapította, hogy az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés 2013. szeptember 10. napján teljes hatályúvá vált.

[35] A fentiek szerint kiegészített és pontosított tényállás mentessé vált a Be. 592. § (1) és (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól, ezáltal irányadó a harmadfokú eljárásban is.

[36] A tényállás helyesbítése, kiegészítése, a téves ténybeli következtetés kiküszöbölése az alábbiak alapján volt lehetséges és szükséges:

[37] - a bank2 Nyrt. 2011. szeptember 15. napján kelt tájékoztatója néhai Terhelt1 András bank által vezetett számláiról (nyomozati iratok II. kötet), amelyek között található a bankszámlaszám2 HUF bankkártya letéti számla megnevezésű, valamint a bankszámlaszám1 számú GBP alapú devizaszámla is, melyeket a bank1 helyiség1 Fiókjában nyitottak,

[38] - a bank2 Nyrt. 2013. június 18. napján kelt tájékoztatójához csatolt, 2009. július 2. napján kelt nyomtatvány a „Kedvezményezett bejelentése számlatulajdonos valamennyi bankszámlájára és betétjére vonatkozóan”, amely alapján megállapítható volt, hogy Terhelt1 vádlottnak kivétel nélkül édesapja valamennyi bank2-nál vezetett számlája felett rendelkezési joga volt; a nyomtatvány szövege szerint „a bank2 Nyrt. a Számlatulajdonos elhalálozása esetén a Számlatulajdonos összes, különféle devizanemű bankszámláin és betéteiben lévő követelések összegét az alábbi kedvezményezettek részére fizeti ki”. A kedvezményezettek között Terhelt1 vádlott és testvére, személy4 volt feltüntetve.

[39] - 2009. október 19. napján kelt „Rendelkező személyek bejelentése” elnevezésű nyomtatvány, amelynek fejrészeiben az a kitétel található, hogy az „a számlatulajdonos valamennyi számlájára egységesen érvényes rendelkezési jogról” szól (nyomozati iratok III. kötet),

[40] - a bank2 Nyrt. 2012. január 19. napján kelt tájékoztatója (nyomozati iratok II. kötet), amely szerint már 2009 évben is előzetesen be kellett jelenteni a 2.000.000 Ft összegű készpénz felvételét

[41] - 2009. december 28. napján kelt devizaátutalási megbízás (nyomozati iratok II. kötet), amely 45.000 GBP 302.40 HUF egyedi árfolyamon történő átutalására vonatkozik; Egyedi Árfolyam Visszaigazolás 2009. december 28-i keltezéssel,

[42] - pénztári kifizetési bizonylatok – 2009. december 28-án 1.000.000 Ft, 2009. december 30. napján 13.600.000 HUF és 40.200 GBP kifizetéséről Terhelt1 részére,

[43] - személy3 közjegyző előtt 11075/Ü/562/2010. számon folyamatban volt hagyatéki eljárás iratai közül

[44] - a 2010. június 23-i, 11075/Ü/562/2010/16. számú jegyzőkönyv hagyatéki tárgyalásról, ahol pótmagánvádló1 jogi képviselője a hagyatéki ingóeltár hiányosságával kapcsolatos kifogásait terjesztette elő, míg védő1 – Terhelt1 és személy4 jogi képviselőjeként – pótmagánvádló1 törvényes örökös minőségét kifogásolta, továbbá

bejelentette, hogy Terhelt1nak és személy4nak osztályrabocsátási kötelezettsége nincs; a vádlott nem volt jelen a hagyatéki tárgyaláson,

[45] - a közjegyző megkeresésére a bank2 Nyrt. 2011. szeptember 13. napján küldött válasza, amely az örökhagyó bank2nál vezetett számláira vonatkozó adatokat küldte meg azzal a megjegyzéssel, hogy az örökhagyó haláleseti kedvezményezettet nevezett meg 50-50 %-ban – Terhelt1t és személy4t. A megjegyzés rovatban azt is feltüntették, hogy értékpapír számlához nem nevezhető meg haláleseti kedvezményezett; a bankszámlaszám2 számú számlát – amelyről 2009. december 30. napján a 13.600.000 forintot Terhelt1 felvette – bankkártya letéti számlaként és értékpapír számlaként van feltüntetve

[46] - pótmagánvádlól képviselőjének 2011. szeptember 28-án érkezett indítványa, melyben többek között a 2011. szeptember 13. napján kelt banki levél alapján az örökhagyó esetleges értékpapír számláiról adatok beszerzését, valamint a bank2nál vezetett USD számlájának részletes számlakivonatának beszerzését kezdeményezte 2009. novemberi és októberi hónapokra vonatkozóan

[47] - 2011. december 15. napján kelt hagyatéki tárgyalás jegyzőkönyve – 84. sorszám – amelyen személyesen jelen pótmagánvádlól pótmagánvádló is; a vádlott nem volt jelen, őt védől ügyvéd képviselte; a közjegyző a felek előtt ismertette pótmagánvádlól jogi képviselője által indítványozott megkeresésekre érkezett válaszokat; védől a bank2nál vezetett számlák vonatkozásában előadta, hogy azok, amelyekre az örökhagyó haláleseti kedvezményezettet nevezett, nem tartoznak a hagyatékba, és nem ismerik el ezekre az összegekre az örökösök osztályra bocsátási kötelezettségét; ezt követően a közjegyző a hagyaték átadása alapjául szolgáló tényállást állapította meg; az A pont alatt – amelyben a hagyatéki vagyont rögzítette – a kérdéses 13.600.000 Ft nem szerepel

[48] - a 2012. január 12. napján kelt 11075/Ü/562/2010/88. számú ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés, amely nem tartalmaz rendelkezést a 13.600.000 forintról

[49] - pótmagánvádlól fellebbezése, amelyben többek között azt kifogásolta, hogy Terhelt1 által 2009. december 30. napján felvett 13.600.000 forint készpénzt nem vette figyelembe a közjegyző a hagyaték állagának meghatározásakor

[50] - a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2012. április 19. napján kelt 57.Pkfv.632.445/2012/2. számú, a hagyatékátadó végzést helybenhagyó határozata

[51] - személy3 közjegyző 11075/Ü/562/2010/108. számú, 2013. november 13. napján jogerős végzése, amelyben megállapította, hogy az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés véglegessé vált.

[52] A másodfokú bíróság által kiegészített, 3. pontban rögzített tényállás a harmadfokú bíróság által az ismertett és az eljárásban elfogadott okirati bizonyítékok alapján hiánytalanul volt helyesbíthető, illetve a szükséges adatokkal kiegészíthető, a másodfokú bíróság által helyesbített tényállás azonban emellett téves következtetést is tartalmazott.

[53] A másodfokú bíróság ugyanis tévesen vont következtetést arra, hogy a 13.600.000 forint hagyatéki eljárásban való eltitkolásával Terhelt1 vádlott abban a téves feltevésben tartotta a hagyatéki eljárást folytató közjegyzőt, hogy a hagyatéki leltár a teljes hagyatéki vagyont tartalmazza, így a tévedésben lévő közjegyző a hagyatékátadó végzésben nem tudott rendelkezni a 13.600.000 forintról, amivel okozati összefüggésben érte 4.533.333 forint kár pótmagánvádlól pótmagánvádlót.

[54] Ezzel szemben a részletezett okirati bizonyítékok alapján az volt megállapítható, hogy a közjegyzőnek – csakúgy, mint pótmagánvádlól pótmagánvádlónak – a hagyaték átadásakor tudomása volt a vádlott általi, 2009. december 30. napján eszközölt pénzfelvételről, a forintfelvétellel érintett számla jellegéről és arról is, hogy értékpapírszámla tekintetében haláleseti kedvezményezett jelölés nem lehetséges. Az ezeket az adatokat tartalmazó dokumentumokat éppen a közjegyző szerezte be a bank2 Nyrt-től. pótmagánvádlól képviselőjében eljáró ügyvéd a 2011. december 15. napján tartott hagyatéki tárgyaláson kérte a bank2 Nyrt. számlákon lévő követelések – köztük a vádlott által 2009. december 28-án és december 30. napján felvett összegekre vonatkozóan is – az osztályra bocsátást. Terhelt1 és személy4 képviselőjében eljáró ügyvéd pedig akként nyilatkozott, hogy a bank2-nál vezetett számlák, amelyekben az örökhagyó haláleseti kedvezményezettet nevezett meg, nem tartoznak a hagyatékba, továbbá nem ismerik el ezeket az összegeket az örökösök osztályra bocsátási kötelezettségét. A fentiekre tekintettel – miután a kérdéses összegek kapcsán minden érintett fél nyilatkozatot is tett – nem vonható le az a következtetés, hogy a vádlott a pénzt eltitkolta volna a hagyatéki eljárásban, illetve, hogy tévedésben tartotta volna ezzel kapcsolatosan a közjegyzőt, aki a vádlott cselekvősége miatt nem tudott a hagyatéki eljárásban rendelkezni róla.

[55] A csalás célzatos, azaz egyenes szándékkal, a jogtalan haszonszerzés célzatával elkövethető bűncselekmény, azonban a másodfokú bíróság indokolásában nem adott számot a vádlott tudattartalmának vizsgálatáról sem. A bűncselekmény vonatkozásában a célzatnak már a megtévesztő magatartást megelőzően kell kialakulnia, a vádlott tudatának pedig ki kell terjednie a haszon jogtalan voltára is. Az iratok alapján jelen esetben az állapítható meg, hogy a vádlott nem csalárd módon, hanem abban a tudatban járt el – amikor 2009. december 30. napján a pénzt felvette – hogy az örökhagyó halála esetére valamennyi számla tekintetében haláleseti kedvezményezettként szerepel. Tudomása szerint a halál esetére szóló kedvezményezett jelölés édesapja minden számlájára vonatkozott, ezt a tudomását pedig megerősítette az erről szóló banki irat is. Kizárólag a bank2 2011. szeptember 13. napján kelt, és a hagyatéki eljárásban a közjegyzőnek megküldött – és a vádlott által is ekkor megismert – banki tájékoztatója tartalmazza azt, hogy értékpapír számlára nem jelölhető meg haláleseti kedvezményezett.

[56] Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság az indokolás [28] bekezdésében tanú5 vallomása alapján azt, hogy a kérdéses számla értékpapír számlának minősült, amely pénzfelvételre is alkalmas volt, ezáltal a számlára haláleseti kedvezményezett nem volt megnevezhető. Azt is helyesen rögzítette a másodfokú bíróság indokolása [31] bekezdésében, hogy azzal, hogy Terhelt1 vádlott a bankszámla feletti önálló rendelkezési jogával élve még néhai Terhelt1 András életében a devizaszámláról – amelyre a halálesetre vonatkozó kedvezményezett jelölés lehetséges volt – az értékpapír számlára áthelyeztette a 45.000 fontot, az kikerült a halál esetére szóló kedvezményezett jelölés köréből. A vádlottat

az örökhagyó halála esetén is megillető és ekként a hagyaték részét sem képező devizaszámlán lévő pénzösszegnek az örökhagyó várható közeli halála mellett olyan számlára történő áthelyezése melyre haláleseti kedvezményezett rendelkezik nem vonatkozhat, azonban éppen azt erősíti, hogy a vádlott nem tudott arról, hogy a halál esetére szóló kedvezményezett megjelölés nem terjed ki édesapja valamennyi bank2 által vezetett számlájára, ellenkező esetben nyilván másként jár el. A vádlott szabályszerűen kívánt eljárni a pénzfelvétel során, magatartásából a jogtalan haszonszerzési célzatra nem vonható következtetés, továbbá arra sem, hogy akár a banki ügyintézőt megtévesztette volna, akár a hagyatéki eljárásban a közjegyző tévedésben tartásával kívánt volna jogtalan haszonhoz jutni. Ezt támasztja alá a vádlott gyanúsítottai vallomása (nyomozati iratok III. kötet, 2013. szeptember 26-i vallomás 6. oldal). A jogtalan haszonszerzési célzat hiánya ezen túlmenően következik abból is, hogy a vádlott által felvett forintösszeg forrása az örökhagyó olyan számlája, melyről a vádlott az örökhagyó életében korlátalanul rendelkezni jogosult volt, halála esetére pedig haláleseti kedvezményezettként szerepelt, mely örökhagyói rendelkezésekből következik az is, hogy az örökhagyó a bankszámlákon lévő összeget maga sem kívánta a hagyaték részévé tenni.

[57] A közjegyzőnek a hagyaték körének meghatározásakor a részletes banki tájékoztatás alapján a pénzfelvételről és pótmagánvádlól követeléséről tudomása volt, ezáltal az is megállapítható, hogy nem a vádlott megtévesztő magatartásának következtében nem tette azt a hagyatéki vagyon részévé, következésképpen az esetleges károkozás sem lehet Terhelt1 vádlott magatartásának következménye.

[58] Mindebből következően a tényállás 3. pontja tekintetében a csalás törvényi tényállási elemei – jogtalan haszonszerzési célzat és károkozási szándék, e célból kifejtett szándékos megtévesztő magatartás, a vádlotti cselekvőség és az eredmény közötti okozati összefüggés egyaránt hiányzik. A vádlott e cselekményével bűncselekményt nem valósított meg.

[59] Az 1. és 3. pontban rögzített cselekmények – amint arra a másodfokú bíróság már utalt – azonban bűncselekményegységet képeznek, ezáltal az 1. pontban megjelölt bűncselekmény vonatkozásában önálló felmentő rendelkezés nem hozható. A másodfokú bíróságnak – miután a bűnösséget a 3. tényállási pontban írt részselekményben megállapította – az elsőfokú bíróság 1. tényállási pontra vonatkozó felmentő rendelkezésének mellőzése mellett a határozata indokolásában kellett volna kifejtenie azt, hogy a természetes egységre tekintettel melyik részselekményben látta megállapíthatónak a vádlott bűnösségét, és emiatt büntetés kiszabását.

[60] Miután azonban a vádlott bűnössége sem az 1., sem a 3. tényállási pontban írt részselekményekben nem állapítható meg, az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét megváltoztatva Terhelt1 vádlottat – a másodfokú bíróság által helybenhagyott egy rendbeli csalás büntette [Btk.373.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentő rendelkezés egyidejű mellőzésével – az ellene csalás büntette [1978. évi IV. törvény 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja] miatt emelt vád alól felmentette.

[61] A felmentés jogcíme a bűncselekményegységre és arra figyelemmel, hogy az 1. tényállási pontban írt részselekmény kapcsán a bűncselekmény hiánya nem, csupán – amint

arra a másodfokú bíróság maga is helyesen rámutatott – bizonyítottság hiánya volt megállapítható, egységesen a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontja.

[62] A következőket bírói gyakorlatnak megfelelően nem a vádirat, hanem a bíróság által helyesnek tartott minősítés szerinti bűncselekmény vádja alól kell a vádlottat felmenteni, ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a Btk. 2.§ (1) bekezdésében meghatározott főszabály, miszerint bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni, és az elbíráláskor hatályban lévő új büntető törvény csak akkor alkalmazható, ha aszerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el. Az irányadó tényállás szerint a pótmagánvádló által vitatott vagyontárgyak értéke 989.477 Ft, míg a 3. pontban megjelölt pénzösszeg 4.533.333 Ft, összesen a kár összege 5.582.810 Ft. Az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. tv. 459. § (6) bekezdés c) pontja szerint a bűncselekménnyel okozott kár jelentős ötmillió-egy és ötvenmillió forint között, míg a cselekmény elkövetésekor hatályos 1978. évi IV. tv. 138/A § c) pontja értelmében a bűncselekménnyel okozott kár akkor jelentős, ha a kétmillió forintot meghaladta, de az ötvenmillió forintot nem. A két rendelkezés összevetése alapján megállapítható, hogy az elkövetéskor és elbíráláskor hatályos büntető törvény alapján is a cselekmény minősítése, büntetési tételkerete (egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés) azonos, az elbíráláskor hatályos büntető törvény nem eredményezne kedvezőbb elbírálását, ezért a felmentő rendelkezést a cselekmény elkövetésekor hatályos 1978. évi IV. tv. alkalmazásával hozta meg az ítélőtábla, és a vádlottat az 1978. évi IV. tv. 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette vonatkozásában mentette fel, emellett rendelkezett a szükségtelen felmentő rendelkezés mellőzése tekintetében is.

[63] Miután a harmadfokú bíróság a vádlottat felmentette a bűncselekmény vádja alól, a Be. 560. § (1) bekezdés b) pontja alapján a másodfokú bíróság által megítélt polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést is megváltoztatta, és a pótmagánvádló polgári jogi igénye érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, a rendelkezéshez kapcsolódó illetékfizetési kötelezettséget mellőzte.

[64] Fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét az ellentétes döntés vonatkozásában a Be. 621. § (2) bekezdésében megjelölt – figyelemmel a 811. § (1) bekezdésében foglaltakra is – tanácsulésen eljárva a Be. 624. § (2) bekezdése szerint a tényállás részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölése mellett a rendelkező rész szerint megváltoztatta, és a vádlottat a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bűncselekmény bizonyítottságának hiányában felmentette.

[65] A harmadfokú bíróság végzése ellen a Be. 458. § (3) bekezdésre figyelemmel fellebbezésnek nincs helye.

Budapest, 2022. január 26. napján

Dr. Szalai Géza s.k.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k.

Dr. Sárecz Szabina Martina

s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. május 13. napján kelt 25.Bf.10.806/2020/12. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.203/2021/5. számú ítéletével 2022. január 26. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2022. január 26. napján

Dr. Szalai Géza s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző

bíróági ügyintéző